JŪSŲ NUOMONĖ?
ANKETA
psl. 4

Bičiulystė

Rašykite mums „Draugo" adresu su nuoroda „Bičiulystei" arba
P.O. Box 4102
Wheaton, IL 60189
el.paštas biciulyste@Draugas.org
biciulyste@aol.com

Nr. 044 (161)
Ketvirtieji leidimo metai
Lapkričio 2 d., 2004

Antradienio priedas — Tuesday supplement

Šiame numeryje:

□ Halloween'o akimirkos
□ JAV LB Kultūros premijų laureatai
2 psl.

3 psl.
□ Ispanų Misijos
ČLKL čempionato naujienos

□ Kryžiažodis
□ „Bičiulystės" anketa
4 psl.

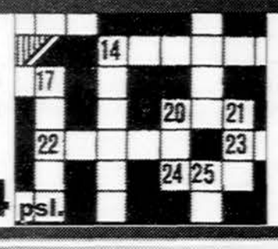

Artimųjų ilgesys — liepsnelėse

Stefa Tamoševičienė

Greitai praskriejo metai nuo vėlyvo rudens vakaro, kai pilnutėlė Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčia Čikagoje skendėjo žvakelių šviesoje. Susirinkusieji meldėsi už savo artimuosius, draugus, išėjusius Amžinybėn. Taip simboliškai buvo uždegtos žvakutės Visų šventųjų vakarą brangiems žmonėms, palaidotiems įvairiuose pasaulio kraštuose, prisiminti. Šiais metais vėl tęsiama graži tradicija. Po metų, kai kurių lietuvių gimtinėse jau atsirado daugiau kapelių — Amžinybėn iškeliauja kiti žmonės. Šia prasme esame visi lygūs — kuriame krašte begyventume, būtume turčiais ar skurdžiais. Nepasieksi juk, būdamas už tūkstančių mylių, likusių artimųjų kapų, tad susirinkę kartu į šią šventovę, malda ir Viešpaties altoriaus žiburėliais pabendraujame su mus palikusiais.

Lietuvoje dar neprigyja labai populiari Amerikoje Halloween'o šventė, minima Visų šventųjų išvakarėse. Mūsų tautos tradicijos santūresnės. Nors tiesa, jau Vilniuje, Kaune po kavines slankioja Halloween'o šmėklos. Tai jaunimo išdaigos. Bet, kai savo Tėvynėje turime palaidotų artimųjų, jų prisiminimo nesiejame su gąsdinančių šmėklų, prieš rimto susikaupimo, gerų jausmų išraiškos mirusiesiems — dieną. Be kita ko, juk mes turime labai gražią kaukių šventę — Užgavėnes, todėl gimtajame krašte nebūtina kartoti persirengėlių siautėjimo, nors amžių glūdumoje ir būta pėdsakų — šmėklų sujudimo prieš Visų šventųjų atėjimo dieną. Iš lietuvių tautosakos, senųjų raštų galima spręsti, koks stiprus buvo mirusiųjų pagerbimo kultas, kokia jiems pagarba Lietuvoje. Ir iki šių dienų tai perduodama iš kartos į kartą. Jau nuo mažumės vaikai Lietuvoje, tėvų vedini, eina į kapines, kurios jau iš tolo švyti žvakių, lyg gausybės jonvabalių žiburėliais. Ypač gražus pavyzdys, mokantis jautrumo mažuosius, uždegti žvakelę prie vienišo, niekieno nelankomo kapo. Ir Vilties taškas. Visą savaitę prieš Visų šventųjų vakarą kapinėse bruzda nemažai žmonių: purenami jau bejšalančios žemės kauburėliai, šlavinėjamasi — juk ateiname susitikti, pabendrauti su čia besiilsinčiais artimaisiais. Smagu, kad jau sovietmečio klestėjimo pabaigoje protingesnės Lietuvos valdžios galvos susiprato nebekeršyti mirusiems ir nesibaidyti kapų su paminklais, ant kurių išskaptuoti ar užkabinti kryželiai. Jau net mokiniai su mokytojais eidavo tvarkyti apleistų kapų. Bet pats nemaloniausias prisiminimas išliko iš tų laikų, kai, dar būdami studentais, eidavome į senąsias Vilniaus Rasų kapines, kur palaidota daug Lietuvos šviesuomenės, inteligentijos, tautos patriotų. Visuomet gausybė žvakelių degdavo ant Mikalojaus Konstantino Čiurlionio, Balio Sruogos, Kipro Petrausko kapų. Bet labiausiai „liepsnodavo" (taip yra ir dabar) tautos patriarcho Jono Basanavičiaus kapas, kuris vis keldavo didžiausią „sielų skausmą" uoliems saugumiečiams. Jie kailiniuoti, užsimaukšlinę ant akių gobtuvus, sušalę trepsėdavo ir iš pasalų, nuo pat ryto iki pusiaunakčio stebėdavo sąmoningesnius, ilgiau bestoviniuojančius prie šio kapo. Galbūt, tie žvakučių uždegėjai ką nors „papūs prieš vėją" apie tuometinę nomenklatūrą (kalbėdami „tarp eilučių")? Tada tuoj bus pranešta kam reikia. Įdomu, kas dabar dedasi tokių saugumiečių sielose Šventą lapkričio pirmosios, Vėlinių vakarą? Bene gausiausiai lankytojų tomis rimties dienomis dabar susirenka Vilniuje — prie Sausio 13-osios aukų memorialo. Paminėjimas virsta visuotine pagarbos, baigusiems kelionę žemėje, išėjusiems amžinybėn žmonėms, tyliu susikaupimu.

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis. Kapinės. 1909m. (fragmentas).

Gražiai apie Visų šventųjų vakarą bei Mirusiųjų dieną, nematomą jausmų su mirusiaisiais jungtį, rašo kunigas Algirdas Paliokas savo neseniai išleistoje knygoje „Žodžiai". „Artėja Vėlinių diena, kada neregimos akys žvelgia į tave ir prašo be garso...

Vėlinės primena iškeliavimo naktį ir po jos prasidėjusią nesibaigiančią dieną, kurioje yra mūsų artimieji... Prisiminkime pamaldžių žmonių Lietuvoje paprotį — užprašyti Šv. Mišias už tas sielas, kurių niekas neprisimena. Pasirodo, kad jos, taip netikėtai gavusios pagalbą iš nepažįstamo žmogaus, lieka be galo dėkingos savo geradariui ir labai stengiasi jam padėti... Mus guodžia žinojimas, kad šventieji padeda mums savo maldomis, stiprina sunkumuose ir nelaimėse".

Gerai, kad dar nenutautėjome, kad laikomės savo protėvių gražių papročių. Amerikos masteliai dideli — kapinės labai toli, bet ir čia vis dažniau jas aplankome, uždegame žvakelę nepažįstamajam. Gražu, kilnu, kad neužmirštame to, ko mokė mūsų tėvai.

Vėlinės

Lapkričio 2-oji — mirusiųjų atminimo diena

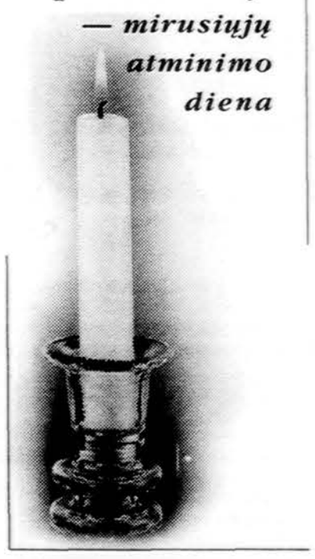

LIETUVA, TĖVYNĖ MŪSŲ...

Šalia ramiai srūvančio Nemuno...

Vytautas Visockas

Pirmieji įspūdžiai

Pilaitės vidurinėje mokykloje įrengtoje rinkiminėje apylinkėje įmečiau savo „balsą" į urną — ir iškart leidausi į kelionę tėvų ir brolių takais. Ne, ne į Ameriką išvažiavau, kaip kažkada šitaip savo apsilankymą už Atlanto pavadino rašytojas Juozas Baltušis, o žymiai arčiau, į tėviškę, kuri, Antano Venclovos nuostabaus eilėraščio žodžiais tariant — „mėlyno Nemuno vingis". Į Alytų ir jo apylinkes. Juk po savaitės — Vėlinės, o šiame Nemuno vingyje, tiksliau — Nemuno vingiuose ilsisi daug mano širdžiai brangių žmonių, kurių atminimą norisi pagerbti žvakės liepsnele, astros žiedeliu. Nors lapkričio 1-ąją ir 2-ąją, ypač Visų šventųjų dieną, Lietuvoje kapinės atrodo labai įspūdingai, dėl spūsčių ir pavojų keliuose, dėl per didelio šurmulio, trukdančio susikaupti, pastaruoju metu tomis dienomis aš apsiriboju žvakele ant svetainės stalo. O amžinojo poilsio vietas aplankau šiek tiek anksčiau, kai niekas netrukdo prisiminti, susikaupti ir nusipurtyti žemiškosios kasdienybės dulkes. Kai kapai skendi ne tik pageltusiuose lapuose, bet ir tyloje.

Grįžęs iš tos prisiminimų ir susikaupimo kelionės aš ir parašiau šį rašinį.

Mano pirmieji Vėlinių įspūdžiai — iš tų dienų, kai į Alytaus kapines, esančias šalia medinės bažnyčios miesto centre, eidavo visa gatvelė, kelios dešimtys žmonių, su tėvams į skvernus įsikibusiais vaikais. Briste brisdavome per purvyną. Užtat ugnelėmis nutviekstų kapinių gražumas — neapsakomas, visam gyvenimui. Neabejoju, kad fejerverkų išpaikintam šių dienų vaikui taip neatrodytų: vokiečių okupacijos metais nei žvakelių, nei žmonių negalėjo būti labai daug, tačiau man jų užteko. Visi dydžiai — sąlyginiai. Nuo tada — ir pirmosios draudžiamos istorijos pamokos: privaloma žvakelė ant karininko Antano Juozapavičiaus kapo, nors sovietmečiu gerai žinojome, kad viešai rodyti pagarbą šiam didvyriui yra nesaugu. Prisimenu, žiūrėdamas į paminklą pirmajam mūsų karininkui, žuvusiam kovose dėl Lietuvos laisvės, esu tėvo paklausęs: „Ar šitie šoviniai tikri?"

Simboliniai kapai

Senosiose Alytaus kapinėse turėtų būti palaidotas ir mano mokyklos dienų draugo Mindaugo Bajerčiaus tėvas, pedagogas ir poetas Konstantinas Bajerčius-Garibaldis, partizano Adolfo Vanago ryšininkas, nukankintas netoliese, NKVD būstinėje, ir kažkur pakastas. Abiejų jų kapai — tik simboliniai, abiejų jų gyvenimas ir veikla man tapo žinomi tik prasidėjus Atgimimui, nors su Mindaugu Bajerčiumi buvome artimi draugai. Niekada nesu jo paklausęs: „O kur tavo tėvas?" Pasirodo, vienerius mokslo metus aš mokiausi mediniame name prie Nemuno, kuriame partizanų vadas Adolfas Vanagas vėliau slapstėsi.

Atsiminimai apie man ryškiausiai atmintin įsirėžusias Vėlines būtų nepilni, jeigu nepaminėčiau 1957 metų Vėlinių Vilniaus Rasų kapinėse. Buvau tik prieš pora mėnesių atvažiavęs į Vilnių studijuoti, žalias fuksas, tačiau kelią į šį panteoną po atviru dangumi tą dieną radau. Sovietų saugumui ir milicijai Rasos kėlė nemažą rūpestį, nes Vilniaus universiteto, Dailės instituto, Konservatorijos ir kitų aukštųjų mokyklų studentai, 1956 m. Vengrijos revoliucijos ir Kauno jaunimo patriotinių veiksmų paskatinti, demonstravo pagarbą nepriklausomybės kovų dalyviams, nepriklausomos Lietuvos kūrėjams, ypač daktarui Jonui Basanavičiui. Vėliau, Atgimimo priešaušryje, esu prisidėjęs prie vertingos pažintinės knygelės apie Rasose palaidotus žymius žmones (V. Girininkienė, A.Paulauskas, „Rasos", Vilnius, „Mintis", 1988) išleidimo.

Rumbonys

Tačiau šį kartą aš vykstu į mano senelių iš motinos ir tėvo pusės, tetų, ir dėdžių amžinojo poilsio vietą — Rumbonis. Šalia ramiai srūvančio Nemuno, šalia piliakalnio, netoli garsiojo Punios šilo. Vasarą čia augaloti medžiai teikia daug pavėsio, o dabar — šviesu šviesu, ne tik nuo nelauktai pasirodžiusios saulės, bet ir nuo auksinių, dar ne visai nukritusių lapų. Netoli tako jau beveik šimtą metų teberymo svajingai į juodo marmuro kryžių atsirėmusi, marmurinė balta balta lyg gulbė Jadvyga Koriavaitė. Net keista, kad niekas nenudaužė šios vertingos skulptūros rankų arba visos neišsivežė. Ne varinė — tik dėl to. Gaila, medinė, neseniai remontuota ir perdažyta Rumbonių

Nukelta į 3 psl.

SUSITIKIMAI

Pasaulinio garso istorikas Norman Davies Čikagoje

Violeta Rutkauskienė

Šiais metais Lenkija mini II pasaulinio karo metu įvykusio (1944m.) Varšuvos lenkų sukilimo prieš nacistinę Vokietiją 60-tąsias metines. Ta proga pasaulinio garso anglų istorikas prof. Norman Davies išleido didelės apimties (apie vieną tūkst. psl.) darbą „Rising 44: The Beatle for Warsaw", kuriame pateikta istorinė medžiaga, surinkti faktai.

Praėjusį šeštadienį, spalio mėn. 23 d., Čikagos knygyne „Polonia" (4738 N. Milwaukee Av., Chicago) įvyko šios prof. Norman Davies knygos sutiktuvės ir pristatymas.

Varšuvos sukilimas prasidėjo, kaip daugelis mūsų žinome, Raudonajai Armijai tyčia išprovokavus jo pradžią, siekiant, kad vokiečiai kiek galima daugiau išžudytų Varšuvoje buvusių žmonių ir, kiek galima daugiau nuleistų kraujo lenkų patriotams. Taip vėliau Raudonoji armija lengviau įvestų sovietų valdžią. Rusai specialiai delsė. Netoliese esančios aljanso valstybės — Anglija, Prancūzija, Amerika tuos įvykius stebėjo pasyviai, neryžtingai, gal ir abejingai. Per 63 sukilimo dienas Varšuvoje buvo išžudyta daugiau nei 200 tūkst. lenkų — dauguma civilių gyventojų: vaikų, moterų, daug žymių pogrindžio veikėjų, inteligentijos.

Varšuvos sukilimas — herojiškiausias II pasaulinio karo epizodas. Tuo tarpu Kremliaus elgesys — daugelio lenkų ir kitų tautų akyse — didžiausias to karo kriminalas. Daug metų po karo apie šį įvykį nebuvo leidžiama kalbėti socialistinėje Lenkijoje, apie tai nebuvo plačiai kalbama ir pasaulyje. Mūsų šeima apie šį įvykį buvo girdėjusi iš vieno lietuvio — mano vyro dėdės Vlado Vengeliausko, kuris, karo sūkurių nublokštas, tuo laiku buvo Lenkijoje, labai netoli Varšuvos.

Prof. Norman Davies istorinės knygos pristatyme knygyne „Polonia", dalyvo pats autorius, išlikusieji gyvi tų įvykių liudytojai — Armijos Krajova (AK) veteranai, istorikai, istorijos mylėtojai, žurnalistai čikagiškės Polonijos atstovai, nemažas būrelis garsaus istoriko gerbėjų bei visi tie, kurie išgirdo apie šį susitikimą Čikagoje. Žmonės atvyko pasiklausyti istoriko minčių, gal net paklausti rūpimų klausimų ir, žinoma, pamatyti jį patį. Renginį filmavo vietinė Čikagos lenkų TV.

Susitikimas su prof. Norman Davies prasidėjo trumpu rengėjų žodžiu, pristatant naujos knygos „Rising 44" autorių, primenant ir ankstesnius jo istorinius veikalus bei nuopelnus Lenkijos ir lenkų tautos istorijai. Po to į susirinkusius prof. Norman Davies prabilo gražia lenkų kalba, trumpai papasakodamas apie savo, kaip istoriko, karjerą.

Istorikas glaustai apibūdino naująjį darbą, papasakojo kaip rinko medžiagą, archyvinius dokumentus. Vertindamas surinktą medžiagą ir archyvinį

Nukelta į 2 psl.

SAVAITGALIO NAUJIENOS

Lietuviai — pasaulyje antri

Artūras Bižokas ir Edita Daniūtė laimėjo Pasaulio sportinių šokių sidabro medalį !

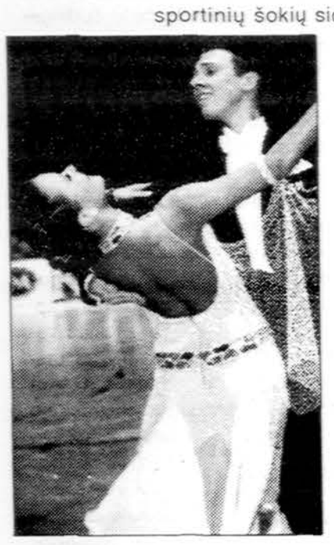

Artūras Bižokas ir Edita Daniūtė

Vilniuje, kaip jau rašėme, spalio 30d., „Siemens" naujoje arenoje, buvo surengtas Pasaulio sportinių standartinių (klasikinių) šokių čempionatas. Lietuvai atstovavo dvi šokėjų poros iš Kauno „Sūkurio" (resp. nusipelnę treneriai Jūratė ir Česlovas Norvaišos). Arūnas Bižokas ir Edita Daniūtė iškovojo II vietą pasaulyje. Domenico Soale ir Gioia Cerasoli iš Italijos tapo IDSF Pasaulio Standarto 2004 metų čempionais, Sascha Karabey ir Natascha Karabey iš Vokietijos — 3-ios vietos laimėtojai.

4 vieta — Paolo Bosco & Silvia Pitton, Italija,
5 vieta — Warren Boyce & Kristi Boyce, Anglija,
6 vieta — Maxim Kotlov & Elena Uspenskaya, Rusija.

HALLOWEEN'O šventė Meno mokyklėlė-

Šauni Meno mokyklėlės choreografijos skyriaus dėstytoja Birutė Kugaudienė Halloween'o šventei visada ką nors įdomaus sugalvoja. Moksleiviai patys nusprendžia kuo jie norėtų būti, kokį kostiumą rinksis.

Skambant, kaip mano anūkas Mykolas sako, „piktai muzikai", salėje sutemsta ir išnyra raganos, piratai, princesės, vorai, katinai ir t.t. Visiems be galo smagu, kad dėstytoja kartu su vaikais dūksta, sukasi ratu. Prisižaidę, prisilinksminę, savas vaišes susinešę, vaikai krimto sausainius, Halloween'inius saldainius... Nors tėvai, atskubėję pasiimti savo atžalų ir baksnojo pirštais į laikrodžius, bet vaikų išsivesti iš Lemonto PLC didžiosios salės anksčiau nepavyko. Vaikams buvo smagu! Tegyvuoja Halloween'as!

Tekstas ir nuotraukos **L.T.**

Halloween'ą švęsti smagi jaunų žmonių grupė susirinko pas Jūratę Butkus(Butkienę). Nuotr. (iš viršaus, iš kairės į dešinę): Arnoldas Vasiljevas, Eimutis Liberis, Violeta Liberiene, Jūratė Butkus, Edita Mozerienė, Kęstutis Laurinaitis, Vilma Mickevičienė, Vytenis Kunca, Ken Pannaralla, Sofija Jasudaitė, Alida Ruzinskienė, Sigita Stankevičienė, Ramona Butkus, Kęstas Zvinklevičius, Jolita Vlahos, Janina Paradnienė, Darius Obakevičius, Nerijus Mozeris, Rasa Džiugaitė, Deividas Mickevičiūs.

Tekstas ir nuotr. **Rūtos Kuncienės**

Ar norite parodyti visiems savo išradingą kaukę? Siųskite nuotraukas — spausdinsime, rinksime 3 laimėtojus!

Rašykite „Draugo" adresu su nuoroda: „Bičiulystei" arba el.paštas: biciulyste@aol.com. Parašykite vardą, pavardę, kaukės pavadinimą ir iš kur esate.

JAV LB KULTŪROS PREMIJŲ LAUREATAI

Sekmadienį, spalio 31 d. Lietuvių fondo salėje, Lemonto PLC, įvyko XXII „Premijų įteikimo šventė". Buvo pagerbti šeši laureatai. Po oficialiosios dalies buvo surengtas trumpas koncertas, kuriame dalyvavo tautinių šokių kolektyvas „**Spindulys**" ir lietuvių meno ansamblis „**Dainava**".

Nuotr.:JAV LB Kultūros premijos laureatė **RASA POSKOČIMIENĖ** — tautinių šokių grupės „**Spindulys**" įkūrėja, vadovė su šokių mokytoja, padėjėja **Audra Lintakienė.** (kairėje).

JAV LB Kultūros premija paskirta lietuvių meno ansambliui (mišrus choras) „**DAINAVA**". Meno vadovas — **Darius Polikaitis.** Choras, susikūręs Vokietijos Di-Pi stovykloje, kitais metais švęs kūrybinės veiklos 60- metį.

Nuotr. (kairėje): diriguoja Darius Polikaitis, (apačioje)— choristai.

L.T.

TAURAS MORTGAGE, INC.
Illinois Residential Mortgage Licensee
PASKOLOS
nekilnojamam turtui
1011 State Steet, Suite 100 Lemont, IL 60439
Office: 630-257-6676
Mob: 708-717-1926
Fax: 630-257-6856
LOAN OFFICER
JURGITA AMBRIZAS

3743 Prairie Ave. Brookfield, IL 60513
Ofisas: 708-485-7212
Fax: 708-485-7273
e-mail: agrinkev@amfam.com | 24 valandas pranešti apie nelaimes: 800-374-1111
ALINA GRINKEVIČIUS
insurance agency
aukšto lygio aptarnavimas
patikimas draudimas
draugiška atmosfera
AMERICAN FAMILY INSURANCE
all your protection under one roof
AUTO NAMAI VERSLAS SVEIKATA GYVYBĖ

Jurgita Travel
Pats laikas keliauti! labai patrauklios kainos
Lėktuvų bilietai
Pasiūlymai poilsinėms kelionėms
1 888 600 2330
630-325-0500
773-788-9980
jurgita@earthlink.net
6500 W. Archer Ave.
Chicago, IL 60638

Bičiulystė

REDAKCIJA

LIGIJA TAUTKUVIENĖ
redaktorė

STEFA TAMOŠEVIČIENĖ
žurnalistė

VYTAUTAS VISOCKAS
žurnalistas (Lietuva)

Dr. KĘSTUTIS TRIMAKAS
psichologas

Dr. DALIA KAIRIŪKŠTIENĖ
korespondentė

ZITA LENKAITĖ - MASLEY
korespondentė

ALGIRDAS VITKAUSKAS
korespondentas

RAMINTA VOSYLIŪTĖ
korespondentė

ALVYDA GUDĖNIENĖ
kosmetologė

EDVINAS GIEDRIMAS
www.Lithuanet.com

JONAS KUPRYS
techn. vadovas

ADOMAS TAUTKUS
dizaineris

Telefonas pasiteirauti:
773-585-9500.
Skambinti pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. iki 4 v.p.p.
Rašyti adresu:
4545 W 63Rd Street
Chicago, IL, 60629
arba: P.O.BOX4102
Wheaton, IL, 60189
elektroninis paštas
biciulyste@draugas.org
biciulyste@aol. com

„**Bičiulystę**" Čikagos apylinkėse galėsite įsigyti visose, lietuviškomis prekėmis prekiaujančiose, parduotuvėse.

Prenumeratą priima „**Draugo**" administracija.

JAV ribose:
pusmečiui (26nr.) — $20
metams (52 nr.) — $40
[*Kanadą*:
pusmečiui — $34
metams — $68
[*Lietuvą / Europą*:
pusmečiui — $42
metams — $80.

SUSITIKIMAI

Čikagoje — garsus istorikas...

Atkelta iš 1 psl.

palikimą, istorikas pastebėjo, kad Varšuvos sukilimo nesėkmę ir patirtas lenkų tautos aukas nulėmė aljanso abejingumas, tušti pažadai, įvairūs slapti susitarimai ir Raudonosios armijos pasyvumas, stovint vos porai kilometrų nuo įvykio vietos. Istorikas pabrėžė ypatingai didelį hitlerinės Vokietijos žiaurumą prieš sukilėlius, akcentavo aljanso koalicijos valstybių nedovanotiną abejingumą, dėl kurio ne tik Lenkija, bet ir kitos Centrinės Europos valstybės, tame tarpe ir Baltijos šalys, vėliau buvo atiduotos sovietų sudorojimui.

Klausantis profesoriaus, susidarė įspūdis — kažkodėl labai nenoriai kalbama apie Raudonosios armijos vaduotojų veiksmus, elgesį, pasyvumą bei Maskvos klastą ir veidmainišką laikyseną sukilėlių atžvilgiu — didžiąją atsakomybės dalį perkeliant ant vakarų valstybių pečių. Po trumpos, naujai išleistos knygos apžvalgos, prof. Norman Davies maloniai sutiko atsakyti į susirinkusiųjų klausimus. O jų būta daug ir įdomių. Kai kurie renginio dalyviai atkakliai bandė sužinoti garsiojo istoriko nuomonę dėl so-vietų armijos pasyvumo, kai buvo negailestingai žudomi Varšuvos sukilėliai. Buvo užklausta — kiek svarbios istorinės medžiagos pavyko surinkti sovietų KGB archyvuose. Sprendžiant iš atsakymų, šie archyvai nebuvo lengvai pasiekiami ir prieinami. Klausimas dėl Maskvos aukščiausiųjų komunistų vadų — Stalin'o ir Berijos pozicijos sukilėlių atžvilgiu, šiam istorikui, atrodo, buvo ne per daug pageidautinas, patogus ar laukiamas. Profesorius aiškino, kad Stalin'as ir Berija bei Kremliaus viršūnėlės nežinojo (o, kada sovietai, ką nors žinojo?!), nesusigaudė, kas vyksta Varšuvoje — gerai ginkluota vokiečių kariuomenė tiesiog negailestingai naikino mažai ginkluotus lenkų patriotus. Klausantis tokių atsakymų ir aiškinimų, baimina tai, kad ir garsūs šių laikų istorikai dar vis linkę tendencingai ir aštriai kritikuoti Vakarų valstybes, bet vengia pateikti daugiau vertinimų klastingai ir dviveidiškai Maskvos politikai, neatskleidžia Raudonosios armijos nusikaltimo.

Nesinorėtų tik iš išgirsto ir trumpo istoriko pasisakymo, atsakymų, neskaičius ar bent atidžiau neperžvelgus pristatomos knygos, daryti kokius nors platesnius apibendrinimus. Beje, kai kurie susitikimo dalyviai pageidavo platesnės diskusijos atskiriems istoriko atsakymams, vertinimams.

Polonijos visuomenė naująjį istoriko Norman Davies darbą priėmė šiltai, dėkodama, kad nors po 60-ties metų pasaulis sužinos apie lenkų tautos didvyrišką kovą, ginant savo tautos laisvę ir nepriklausomybę II pasaulinio karo metu. Prof. Norman Davies knyga „Rising 44" — iškelia Varšuvos sukilimą, parodo jo reikšmę pasaulio istorijoje.

Lietuviškai publikai istorikas prof. N. Davies gerai pažįstamas ir pristatyti plačiau jo, ko gero, nereikia. Žinome iš milžiniškos apimties (apie 1,360 psl.) istorinio vadovėlio „Europe: a History", kuris ne taip seniai buvo išleistas Lietuvoje gimtąja kalba. Profesorius yra parašęs ir daugiau įsimintinų istorinių darbų: „White Eagle, Red Star" 1972m. (apie lenkų-sovietų karą 1919-1920m.), kiek vėliau — „God's Playgraund: a History of Poland" (1982); ir „Heart of Europe: a Short History of Poland", kuriuose nemažai vietos skirta ir Lietuvos istorijai. Tačiau vietomis yra daug klaidų ir tendencingų vertinimų. Pavyzdžiui, knygoje „God's Playgraund: A history of Poland" Žemaitija, Aukštaitija ir pati Lietuva vadinama lenkų žemėmis.

Neseniai prezidentas Valdas Adamkus kreipėsi į šį garsųjį britų istoriką, prašydamas parašyti ir mūsų Lietuvos istoriją. Deja, istorikas nuo šio pasiūlymo atsisakė. Matyt, tam turėjo savas priežastis.

Stebint ir klausantis garsiojo istoriko, susitikime „Polonijos" knygyne Čikagoje, nesunkiai galėjai pajausti, kaip jis stipriai įsijautęs ir perpratęs Lenkijos istorines problemas ir, kad jau dabar visai „užangažuotas" savo mylimos žmonos gimtosios šalies istorijos ir kultūros paveldo garsinimui pasaulyje.

Tądien mano paruošti klausimai apie Lietuvos istoriją taip ir nepasiekė garsiojo istoriko, nes tuojau, po oficialiosios susitikimo dalies, jį apgulė gerbėjai, norintieji gauti autografų...

Važiavau namo galvodama, kad mūsų tauta turi išsiauginti savąjį istoriką, kuris sugebėtų Lietuvos istoriją garsinti, pakelti ją ant pjedestalo prieš pasaulį taip, kaip dabar prof. N. Davies garsina lenkų istoriją...

LAIŠKAI IŠ LIETUVOS

TĖVYNĖS ILGESYS (3)

J.Aldonytė-Kalniūnienė

Tėvelis gilino mūsų aplinkos pažinimo žinias. Mes prašėme daugiau pasakoti apie medžius, nes labai mėgdavome mišką ir dažnai ten eidavome grybauti, uogauti, riešutauti, vaistažolių rinkti, šaltinėlyje pasimaudyti. Šiandien stebiuosi tėvelio kantrumu atsakinėjant į netiketus klausimus. Pilna ta žodžio prasme mes buvome atkaklūs „kodėlčiukai". Pušis (o jų gimtinės miškuose augo daug), pagal tėvelio aiškinimą, tai medis, visada pasiruošęs žmogui suteikti ramybę, sumažina susijaudinimą, nusivylimą, todėl mums pušyne labai gera, nurimstame, užmirštame skriaudas. Dažnai prisimindavau Vilniaus „Birutės" bendrabutį ant Neries kranto, apgaubtą pušynu. Gal ir todėl ten mums buvo gera ir gal ne tik dėl patogių gyvenimo sąlygų, dėl auklėtojos Petraitytės dėmesio... Gal mus ramino pušys? Sužinojome, kodėl močiutė anksti pavasarį rinkdavo topolio pumpurus ir ruošdavo antpilus. Nors šis medis ir neišvaizdus, bet jis visada pasiryžęs sugerti iš aplinkos blogį, atskubėti tau padėti, gydyti.

Anksčiausiai pavasarį, klevais apsodinti piliakalniai, pilys nusimeta sniego kepures. Skani, saldi klevų sula. Klevas suteikia dvasinio tvirtumo, pasitikėjimo, nepalaužiamos jėgos. Jo garbei nepašykštėta gražių dainų, kurias, būdama išeivijoje, dar ir dabar menu — „Augo kieme klevelis..." Klevas švelniame pavasario pumpure tarytum slepia mūsų vaikystę, vasarą jis sušvinta sodria žaluma ir kovoja su vėju, liūtimis, bet vis tiek auga ir bujoja. Tačiau vasara, kaip ir jaunystė tokia trumpa, deja... prisimenu, kai ruduo nudažydavo rausvu auksu jo lapus. Liepsnojo klevas išdidus — niekad jis nebuvo toks gražus. Žiemą jis pasidengia sniegu, sužiba nuostabiu šerkšnu, kuris primena ir žmogaus brandų amžių, kai šarma padengia plaukus... Tokių apšerkšnijusių žiemų pasigendu Los Angeles.

Kitą pavasarį vėl patraukėme į tą pačią pamiškę sulos parsinešti. Nustėrome — mūsų beržas palaužtas, o sužalotas liemuo visas apsipylęs sula — ašaromis, tarsi visą Lietuvos skausmą išraudantis... Tėvelis apglėbė jo sužalotą kamieną, kartu su juo ašarodamas. Verkėme ir mes kartu... Toks vaizdas ir tėvelio išgyvenimas, pamokymai, kaip reikia tausoti gamtą — išliko iki šių dienų.

Nepamirštama motina, ji tik viena pasaulyje. Pamenu ašarotas jos akis, kurios su didele meile ir nerimu išlydėjo savo vaikus į nežinomą kelionę. Ji nežinanti žemėje kitų tokių akių, su tokiu švelnumu žvelgusių, lydėjusių. Išvykusių, bet savo vaikų, manęs ir Vytauto, nepaliekančių, visur juos širdimi išlydinti, stiprinanti, nelaimes ir sėkmę nuspėjanti, suprantanti, tik per tolimas erdves negalinti niekuo padėti. Motinos širdies palaiminti mes, jos vaikai, nepaisant pavojų, taip dažnai grūmojusių ir žmogiškų jėgų kartais pritrūkstančių — viską ištvėrėme. Atitrūkimas nuo tėvynės buvo ypač skausmingas. Motinos jausmus ir išgyvenimus jautė jos vaikai — Gabijus, Godelis. Motinos širdis drąsino, guodė, viltimi pripildydavo ir vėl veržtis pirmyn, kovoti už gyvenimą, suteikdama jėgų.

Birutė, Gabijus, Marytė ir kiti rašo, kad šiandien atmintis nesulaikomai bėga toli atgal. Deja, tie laikai nesugrąžinami, tačiau traukte traukia vėl iš naujo atgaminti, kas brangu, ko pinigu ar sočia duona nepakeisi. Kažkas, ko neapčiuopsi, neapimsi, neaprašysi, neišdainuosi nei tėvynės ilgesio, nei draugų ar artimųjų nuoširdumo.

Birutė rašo, kad jos ilgesys tėvynei toks stiprus, jog, kartais, ji nežinanti, kaip tai ištverti, nes su metais tas ilgesio jausmas sunkėja, tarsi akmuo. Nejau daugiau nepamatysiu Lietuvos, neminsiu pėda ant tos žemės, kurioje liko mano šaknys?

Lietuvos žemė ir tavo genetinio medžio šaknys — tai mes ir jūs. Laukai, miškai, ežerai, upės, girių šilai — tai mes ir jūs.

Bus daugiau

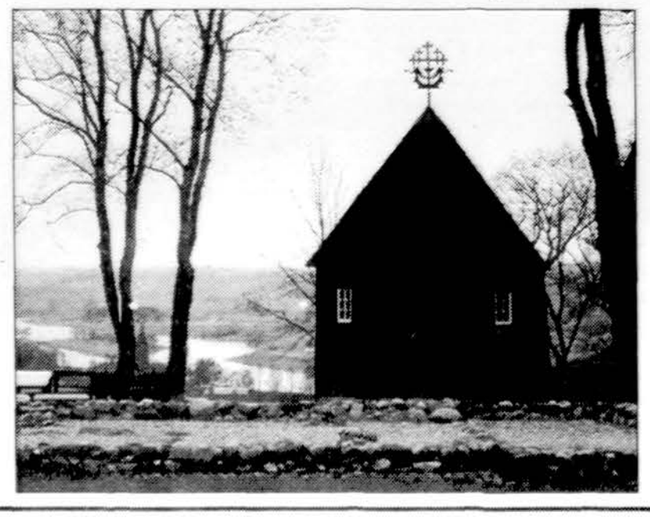

Šalia ramiai...

Atkelta iš 1 psl.

bažnyčia (architektūros paminklas) uždaryta: žinau, kad joje yra vertingų XVIII a. paveikslų.

Gera čia mano protėviams, aukštais medžiais pavirtusiems. O buvo jie paprasti kaimo žmonės. Tėvo tėvas gražų balsą turėjęs, nepakeičiamas giedotojas per šermenis buvęs. Likimas mums neleido susitikti, tačiau jo beveik tūkstančio puslapių be pradžios ir pabaigos labai pageltusią nučiupinėtą maldų knygą turiu, kaip brangiausią relikviją saugau. Kai ją liečiu — tarsi jaučiu kietą, įdiržusią senelio ranką. Bėgdamas nuo Pirmojo karo jis su didele šeima atsidūrė toli Sibire, prie Obės, neblogai įsikūrė, bet, ilgesio genamas, sugrįžo į Lietuvą ir sunkiai vertėsi...

Apie madas ir tendencijas

Atsiprašau skaitytojo už per didelį asmeniškumą, tačiau mes, gyvieji, visada taip: lankydami giminės kapus Rumbonių, Balbieriškio, Prienų, Santaikos, Alytaus kapinėse, stengiamės kiekvieną mus palikusįjį „apšnekėti", prisiminti jo gerus darbus, poelgius, bent vardu paminėti. Man regis, garsiai arba mintyse ištartas geras žodis apie mirusįjį gal net prasmingiau, negu nesaikinga puokštė gėlių įvairiausių formų kašikėliuose ir vainikuose, kurie dažnai netrukus vėl atsiduria turguje. Neišvengiame ir bendrų, su mirusiųjų pasauliu gyviesiems iškilusių problemų, madų, tendencijų aptarimo.

Yra labai gražių pavyzdžių. Štai viena radijo klausytoja Zitos Kelmickaitės laidoje mini senyvą moterį, prižiūrinčią net trisdešimt bevardžių kapų. Mokytoja pasakoja apie mokinių talkas Vilniaus Rasų kapinėse. Vaikai pratinami tinkamai elgtis tuose mirusiųjų miestuose, nekabinti kuprinių ant kryžių, nespjaudyti, nesikeikti... Ir vis dėlto ar kada nors Lietuvoje buvo taip niekinami kapai, kaip dabar? Kai stovėjome prie tėvų kapų Alytuje, puikiame pušyne, sesuo atkreipė dėmesį į netoliese stoviniuojantį jauną vyrą. Aiškiai matėsi, kad jis ne pasimelsti, ne susimąstyti apie žemiškojo gyvenimo trapumą atėjo. Gal jis laukė, kada mes nueisime, palikę gyvų gėlių, degančių žvakių žvakidėse? Pajutęs į jį atkreiptą mūsų dėmesį, jaunuolis nuėjo. Jeigu įtarimas buvo pagrįstas, tai kas tą žmogų augino, kas mokė meilės gyviesiems ir pagarbos mirusiesiems? Sesuo papasakojo, kad Alytaus kapinėse dedasi negeri dalykai, žymiai negeresni, negu gėlių arba krepšelių, žvakidžių grobimas. Moteriai, senyvam žmogui vienam ateiti į kapines, net šviesiuoju paros metu, pavojinga: gali būti atimti automobilio rakteliai, mobilusis telefonas, kiti daiktai arba pinigai. Ar buvo kada taip Lietuvoje? Mano atmintyje taip nebuvo, gal tik pirmaisiais pokario metais. Tada kapinėse žmonės bijojo ne gyvųjų, o mirusiųjų. Tiesa... Prisiminiau savo kurso draugą, žinomą mitologijos ir tautosakos tyrinėtoją habilituotą filologijos daktarą Norbertą Vėlių. Jo žmona Ramunė Vėliuvienė man yra pasakojusi: sykį vienose Žemaitijos kapinaitėse jis užrašinėjo antkapinių paminklų, vainikų juostų tekstus ir buvo užpultas metaliniais strypais apsiginklavusių chuliganų. Norbertas buvo įsitikinęs, kad tik atsitiktinai išvengė mirties: kai jį puolė mušti, į kapines atvažiavo grupelė vyrų statyti paminklo. Užpuolikai pabėgo. Tada žmonai jis liepęs apie šį pasikėsinimą niekam nepasakoti, nes neabejojo, kad šitaip su juo susidoroti bandė ne kokie chuliganai, o KGB. Ne pirmą kartą.

„Ilsėkit kaulai pranokėjų..."

Tačiau tai kita kalba. Norbertas ir man patarė kapinėse ne tik galvoti apie kiekvieno mūsų neišvengiamą žemiškojo kelio pabaigą, bet ir skaityti, ir užsirašinėti antkapinių paminklų, vainikų kaspinų tekstus, atkreipti dėmesį į paminklų formas, medžiagas, dydžius. Iš to galima daryti įvairių toli siekiančių išvadų. Nereikia būti mokslininku, kad pastebėtum, kiek daug tragiškai žuvusiųjų arba kitaip nelaiku čia sugulusiųjų, dvidešimtojo ir dvidešimt pirmojo amžių ydų pakirstųjų, ypač vyrų... Tarsi po kokio susirėmimo su svetimos šalies ateiviais — žmonių be vardų ir gimimo datų, niekieno neapraudotų...

Keliaudami tėvų ir bočių vaikščiotais takais, kelis kilometrus važiavome tiesia kaip styga Muravjovo linija, nusidriekusia per visą Punios šilą iki pat Nemuno. Po 1863 metų sukilimo ant jos, kaip kokie žvėrys, Rusijos caro kareivių persekioti, buvo medžiojami sukilėliai. Šiame šile yra ir gūdus eglynas, ilgai slėpęs nuo tos pačios šalies smogikų laisvės siekusius miškinius, miško brolius, partizanus. Tikri ir simboliniai jų kapai gražiai prižiūrimi Alytaus kapinėse, tose pačiose, į kurias moterys vienos vengia užeiti.

Jeigu keliausi kitu smėlėtu šilo keliu, įspūdingų ąžuolinių skulptūrų prismaigstytu, — prieisi Nemuną ir dešiniajame jo krante dunksantį Punios piliakalnį. O priėjus argi tokią dieną galima neprisiminti Maironio ir jo eilėraščio „Ant Punios kalno. Ties Nemunu":

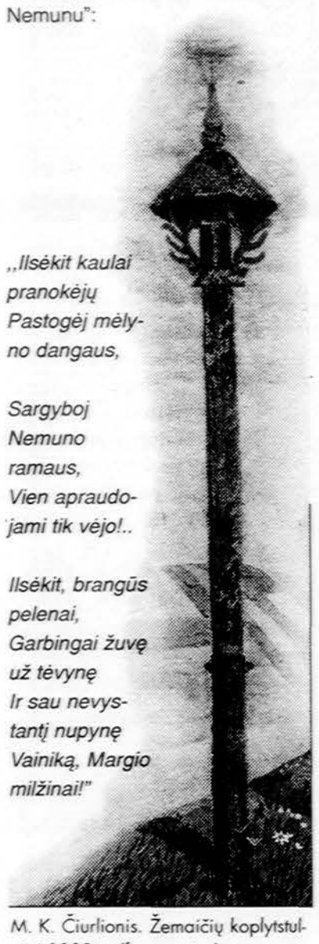

„Ilsėkit kaulai pranokėjų
Pastogėj mėlyno dangaus,

Sargyboj
Nemuno
ramaus,
Vien apraudojami tik vėjo!..

Ilsėkit, brangūs
pelenai,
Garbingai žuvę
už tėvynę
Ir sau nevystantį nupynę
Vainiką, Margio
milžinai!"

M. K. Čiurlionis. Žemaičių koplytstulpiai. 1909m. (fragmentas).

Koks įvairus ir sudėtingas, koks nuostabus pasaulis mėlyno Nemuno vingiuose **Visų šventųjų ir Vėlinių dienomis!**

LAIŠKAI

Pasitikėjimas

Šiandien jie švenčia 12 metų vedybinio gyvenimo sukaktį. Tai daug ar mažai? Gal per patį viduriuką. Dukrai jau vienuolika,o sūnui — dešimt. Penkeri metai, kai visa šeima gyvena Amerikoje. O prieš tai buvo ilgi, kaip šimtmetis, ketveri išsiskyrimo metai...

Kaip ir visi menininkai, supratęs, kad pragyventi iš savo darbo Lietuvoje neįmanoma, kai namuose du maži vaikai, kai ilgai lauktas butas nuplaukė kartu su atkovota nepriklausomybe (pasistatyti ar nusipirkti neturėjo iš ko, nes nė sapne tokių pinigų nebuvo matę), Darius nutarė vykti į Ameriką. Tikėjosi, užsidirbęs pinigų būstui, ateičiai, po metų-dviejų sugrįžti. Lietuvoje likusi Danutė su mažuliukais vaikais ir anyta, jos dviejų kambarių bute, tvirtai pasitikėjo Dariumi — juk jie, tokie jauni, sukūrė šeimą tik meilės vedini. Tiek draugaudami, tiek jau vedę, niekada nesipyko, pasitikėjo, nes labai mylėjo vienas kitą. Gimę vaikučiai, tik stiprino jų meilę. Danutė anksti liko našlaite, tad Darius jai buvo ir vyras, ir mylimasis ir, vos ne tėvas — toks jis buvo rūpestingas šeimai.

Iš Amerikos Darius siuntė pinigus. Jis žinojo kiekvieną smulkmeną — kaip auga vaikai, kuo susirgo, kada pasveiko ir t.t. Telefonas skambėdavo savaitėje 2-3 kartus ar net dažniau. Danutė buvo rami, ji žinojo — viskas bus gerai. Tuo tarpu pikti liežuviai negalėjo likti be darbo — tuoj paplakė: jei po metų negrįžo, tai jau ir negrįš, nes ten, Amerikoje, pilna jaunų, dailių, netekėjusių merginų, kurios tik ir tyko, tokio, kaip Darius. Darius negrįžo ir po pusantrų, ir po dviejų metų. Kalbos nerimo, jų vis daugėjo. Kažkas grįžęs iš Amerikos jau matė Darių su jauna panele restorane, kažkas matė apsikabinusius paežerye ir t.t Neveltui sakoma, kad lašas po lašo ir akmenį pratašo — tos kalbos veikė Danutės nervus, neretai ne vieną ašarą nuliejo — kas žino, juk tiek daug žmonių pagundoms neatsilaiko.

Baigiantis tretiesiems metams Amerikoje, Darius paskambino ir pasakė, kad turįs planą — reikia nutraukti santuoką. Po kiek laiko jis atsiųs iš Amerikos „jaunikį", kuris ves Danutę ir tada ji su vaikais galės atvykti į Ameriką. Kai Danutė iš nuostabos ir skausmo netekusi žado pravirko — taip ir žinojau, kad žmonės sako tiesą, — Darius nukirto — kuo tiki — manimi ar žmonėmis? Aš viską darau, kad būtume kartu. Mes turime tik šitą kelią. — Dar negreitai ji sutiko su skyrybomis, nors, nepaisant apkalbų, dar vis tikėjo Dariumi.

> ***Jie iš tų žmonių, kurie nekeikia Amerikos ant kiekvieno kampo.***

Praėjus pusmečiui po skyrybų, atvyko amerikietis „jaunikis" (kurį laiką su juo Danutė turėjo susirašinėti. — Taip reikia, — tvirtino Darius). Netrukus buvo įregistruota judviejų santuoka. Santuoka su JAV piliečiu Danutei ir vaikams davė teisę atvykti į Ameriką be jokių kliūčių. Ar ji iki galo tikėjo Dariumi, ar dvejojo — kas dabar pasakys. Viską įvykdė, ko prašė vyras. Kai Danutė, su jau ūgtelėjusiais vaikais ir naujuoju vyru, atskrido į Niujorką, Kenedžio oro uoste juos pasitiko Darius...

Vyrai, padavę vienas kitam rankas, atsisveikino. Darius atsivežė Danutę į judviejų namus. Per tuos penkerius metus Darius spėjo nupirkti namą, įsigyti „trock'ą (krovininį sunkvežimį) ir jau įmokėti dalį sumos. Amerikietiškuose namuose kiekvienas kampelis dvelkė Dariaus ilgesiu ir meile savo šeimai — viskas buvo taip apstatyta ir sutvarkyta, tarsi pati Danutė būtų sudirigavusi. Dabar ji suprato, kodėl Darius, skambindavęs, vis klausdavęs — kaip Tau patinka tokia ar kitokia sofa, tokios ar kitokios spalvos užuolaidos, kilimas ir panašiai.

Jaunikis, kurį surado Darius — eilinis amerikietis, niekada nebuvo vedęs, amžinai neturintis pinigų, tingus darbams, tingus mokslams. Jis sutiko už gana apvalią sumą „įsivelti' į tokias vedybas. Po vedybų, ketverius metus Darius mokėjo jam tam tikrą sumą, mokėjo nuomą už jo apartamentą. Penktaisiais Danutė išsiskyrė su amerikiečiu vyru. Netrukus ji ir jos vaikai gavo JAV pilietybę. Darius, kuris, pasibaigus vizai, tapo nelegaliu, ne taip seniai vedė Amerikos pilietę Danutę. Dabar jie tvarkosi dokumentus ir kvėpuoja, kaip sako Darius, laisvai.

Brangiai kainavusi santuoka, skyrybos, teisė gyventi Amerikoje, šeimai davė nepaprastai daug — jie laimingi, nors ir iškentėjo išsiskyrimo negandas, bet neprarado tikėjimo vienas kitu. Amerikoje jie turi namą, vaikai lanko geras mokyklas. Danutė mokosi kolegijoje, bus medicinos seselė. Jie iš tų žmonių, kurie nekeikia Amerikos ant kiekvieno kampo. Kaip sako Darius, pradžioje dirbęs valytoju — valė ofisus, baseinus, kol išmoko vairuoti sunkvežimį, kol perprato visas gudrybes ir išmoko gerai kalbėti angliškai.

Ar jie ką nors apgavo, nuskriaudė? Ne, tikrai, ne. Jie išsaugojo savo šeimą, tik tokiose ekstremaliose sąlygose pasitikrinę jos tvirtumą. Tai tikrai laiminga ir labai lietuviška šeima. Kad tokių būtų daugiau.

(Vardai pakeisti)

Ema Gizevienė

ČLKL čempionato naujienos

Praėjusį šeštadienį (spalio 30 d.) įvyko ketverios rungtynės. Pradėsiu nuo paskutiniųjų (prasidėjusių apie pusę devynių vakaro), rungtynių tarp Šiaulių ir Kretingos komandų. Abi komandos sukomplektuotos iš gana aukšto meistriškumo lygio žaidėjų. Ir vieni, ir kiti demonstravo gana gražią kamuolio valdymo techniką. Tačiau, ko gero, dėl vėlyvo paros laiko ir nuovargio, daugelis žaidėjų taip ir nesugebėjo pademonstruoti savo sugebėjimų: kamuoliai vis nekrito į krepšius. Apie tai byloja labai maži rezultatai: pirmo kėlinio — 23:19, o galutinis — 40:31. Kiek taikliau sužaidė ir laimėjo rungtynes Kretingos krepšininkai. Tiesa, kretingiškiams buvo geriau: jiems vadovavo treneris Stepas Žilys. Tuo tarpu šiauliečiams trenerio labai trūko — stigo organizuotumo, blaivios varžovų analizės, nebuvo, kas juos nuramintų ir kryptingai vestų į pergalę.

Pusantros valandos anksčiau prasidėjusios varžybos tarp Radviliškio ir Atlanto komandų buvo kur kas įdomesnės, ir rezultatyvesnės. Tiesa, šiais metais labai gerai sukomplektuota radviliškiečių komanda, kurios sudėtyje žaidžia praeito čempionato žvaigždė Evaldas Jaciunskas, gali pretenduoti į aukščiausias vietas ir antrajame čempionate. Jie nesunkiai įveikė — 90:47 klaipėdiečius, kurių tarpe žaidė ir vienas nelietuvis tamsiaodis. Ar jis nustebino mūsų daug mačiusius lietuviško krepšinio žinovus, — abejoju. Gal tuo ir buvo bandyta pajvairinti mūsų tautinį darumą

Nukelta į 4 psl.

IŠ JAV ISTORIJOS

ISPANŲ MISIJOS (1)

Zita Lenkaitė-Masley

Kad ir kaip Amerikoje gyventi būtų ekonomiškai lengviau, patogiau, paprasčiau ir t. t., mes, europiečiai, laikas nuo laiko, pasiilgstame aplinkos, kurioje užaugome, subrendome. Daugeliui ta mūsų pasiilgta aplinka — senoji architektūra, prieš kelis šimtus metų statyti gyvenamieji namai, rūmai, vienuolynai miestų senamiesčiuose. O tie, kurie užaugo mažuose miesteliuose — prieš kelis šimtus metų statytos veikiančios bažnyčios. Amerikoje, ypač nedideliuose miestuose senovinių pastatų tikrai nedaug. Jei dar išlikę senamiesčių pastatai, tai jie daug kur apleisti, neveikiantys, nerestauruoti, ypač pietiniuose rajonuose — net iš tolo atsiduodantys specifiniu šikšnosparnių kvapu. Kodėl jie nerestauruojami? Ogi todėl, kad labiau ekonomiškai apsimoka pastatyti naujus pastatus (pvz., parduotuvėms, firmų atstovybėms, restoranams), nei restauruoti senus. Todėl ir statomi visoje šalyje tokie patys McDonald's, Burger King, WalMart, Mall'u, bankų pastatai. Netgi mažamečiai vaikai yra pastebėję, kad, įvažiavus į bet kokį miestą, jei nepastebėjai pakelėje jo pavadinimo, tai nežinosi, ar grįžai į savo gimtąjį miestą, ar nuvažiavai į kokį kitą, nes pastatai visur beveik vienodi.

Nostalgija senovei man kilo pasižiūrėjus į dukros Social Studies (istorijos ir geografijos dalykai, sudėti, į vieną) knygą, skirtą ketvirtai pradinei mokyklos klasei. Ketvirtoje klasėje vaikai mokomi savo valstijos (mūsų atveju — TX) istorijos. Mano akys užkliuvo už skyrelių, skirtų laikotarpiui, kai dabartinė TX valstijos dalis buvo dalis Meksikos, kuri tuo metu buvo Ispanijos kolonija. Ten buvo nuotraukos, kuriose matėsi ispanų įkurtos misijos. Atgijo mano prisiminimai iš ankstyvosios paauglystės, kai „krimsdavau" nuotykių knygas apie ispanų konkistadorus, Meksikos įlankos piratus, indėnus, kaubojus, naujakurius Amerikoje... Juk tos misijos — gyvi tų laikų liudytojai. Nusprendėme, atsiradus galimybei, jas aplankyti.

Kalbant apie ispanų įkurtas misijas, reikėtų paminėti vieną kitą istorinį faktą. Christofer Columbus atrado Ameriką 1492 m. spalio 12 d. (neseniai ši diena buvo gana plačiai paminėta tiek Šiaurės, tiek Pietų Amerikoje). 1521m. ispanų konkistadoras, ekspedicijos vadovas Cortez laimėjo mūšį prieš actekų imperatorių Moctezuma (lietuviškai dažnai rašoma „Montesuma"). Ispanų pajėgos, palyginus su actekų imperijos karių skaičiumi, buvo ne tokios jau gausios, bet jam į pagalbą atėjo indėnų gentys, kurios nebuvo labai patenkintos, gyvendamos po actekų padu. To mūšio oficiali data laikoma Meksikos istorijos pradžia. 1535 m. ispanai, įsitvirtinę Centrinėje Amerikoje, įkūrė Naujosios Ispanijos koloniją, kurios sostinė buvo Mexico miestas (anksčiau buvęs actekų imperijos sostine Tenochtitlan). Ispanams bejtvirtinant savo karaliaus valdžią abiejuose Amerikos žemynuose, užkariavimai vyko ne vien tik iš jūros pusės. Į ispanų valdas buvo patekusios ir kai kurios pietinės valstijos (dabartinė JAV teritorija). Pirmoji ispanų kolonija dabartinėse JAV buvo Floridoje, kur ispanai, 1565 metais laimėję prieš prancūzų laivyną, užkariavo dalį Floridos ir ten įkūrė San Augustine miestą. Iš Mexico miesto ispanai nutiesė, taip vadinamą, El Camino Real — Karališkąjį kelią, vedantį į dabartinę New Mexico (ispaniškai — Nuevo Mexico) valstiją. Ten jie įkūrė Mission Santa Fe. Po to atėjo dabartinės Texas valstijos eilė. 1718 metais buvo įkurtas San Antonio miestas, kurio įsikūrimo pradžia — San Antonio de Valero misijos įkūrimas. Iš viso Texase buvo įkurtos 5 ispanų misijos. Vėliausiai ispanų misijos įkurtos dabartinėje California valstijoje — 1769 metais. Pirmoji misija įkurta San Diego (miesto įkūrimo pradžia). Ten buvo įkurta daugiausiai misijų — net dvidešimt viena.

Bus daugiau

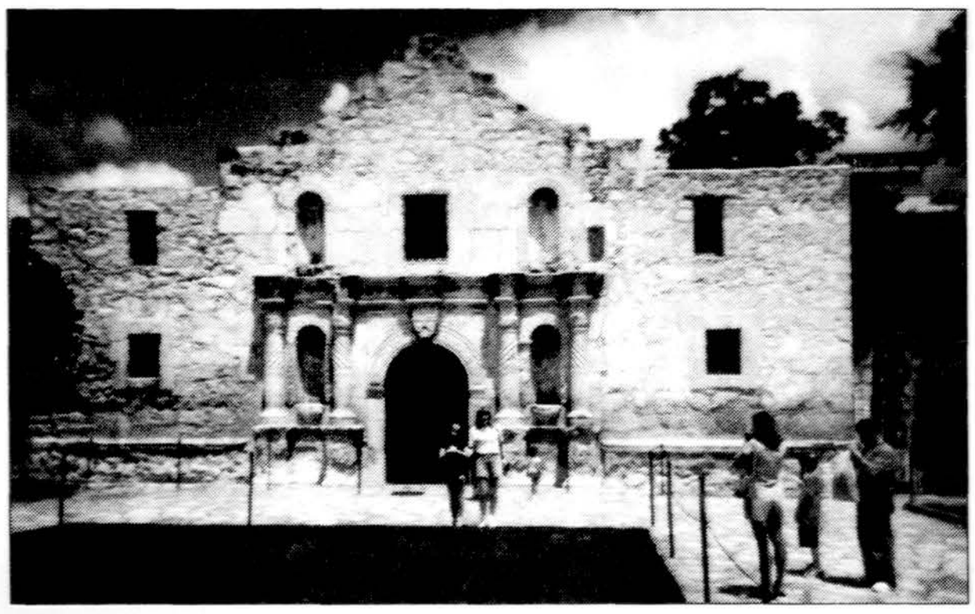

Mission San Antonio de Valero, įkurta 1718 m. — pirmoji San Antonio misija. Pastatas žinomas, kaip „The Alamo" ir yra vienas žymiausių TX bei šalies simbolių — 1836 m. kovo 6d. čia vyko mūšis tarp 189 TX nepriklausomybės gynėjų ir daug kartų didesnių Meksikos generolo-diktatoriaus Santa Annos pajėgų. Nuotrauka Zitos Lenkaitės-Masley.

BIRG & MELTSER
ATTORNEYS
www.bmlaw.com
ADVOKATAS
12 metų imigracijos biznyje!
☑ Vizos ☑ avarijos
☑ darbo vizos ☑ D.U.I
ir visi ☑ imigracijos klausimai.
570 LAKE COOK ROAD, SUITE 318, DEERFIELD, IL 60015
TELEPHONE 847-444-9000 FAX 847-444-1478

MOTERIMS

Kosmetika. Pasigamink pati!

Riebiai, nešvariai odai. Agurkų kremas išvalo riebią, nešvarią odą. Pusę agurko grūstuvėliu sutrink į tyrę, įlašink keletą lašų obuolių acto, įmaišyk šaukštelį kremo. Gautas mišinys valo ir stangrina odą.

Blyškiai, suglebusiai odai. Galima tokią odą palepinti bananais. Pusę banano sutrink į tyrę. Į ją įmaišyk šiek tiek kremo ir keletą lašų šaltai spausto augalinio aliejaus.

Sausai odai. Kiaušinio trynys gerai maitina odą. Jį sumaišyk su nedideliu kiekiu citrinos sulčių. Įdėk arbatinį šaukštelį kremo, viską lėtai sumaišyk.

Sausai, patemptai odai. Vieną šaukštelį bičių medaus įdėk į indelį ir pašildyk vandenyje, kol medus suskystės. Tuomet įmaišyk šaukštelį kremo.

Drėgmės šaltiniai. Alaus mielės — vienas geriausių drėgmės šaltinių. Valgomąjį šaukštą alaus mielių sumaišyk su šaukšteliu kremo bei keletu lašų avokado aliejaus.

Išsiplėtusios poros ir odos nešvarumai. Jogurtas sutraukia poras ir šalina nešvarumus. Lygiomis dalimis sumaišyk kremą ir biojogurtą. Kremas labiau apsaugo ir sustiprina odą. Į paruoštą kremą visada galima įlašinti keletą lašų vaisių ar daržovių sulčių — puikus maitinamųjų medžiagų ir vitaminų šaltinis.

Pasidarytą kremą laikyk vėsioje vietoje. Naudojimo terminas labai trumpas. Geriau pasigaminti vienam kartui (ilgiausiai galima išlaikyti 8 dienas). Kaukes ir giluminio valymo priemones reikia sunaudoti iš karto.

Būk dėmesinga:
Kosmetikai naudok tik šviežias ir švarias medžiagas.
Prieš pradedant gaminti kosmetines priemones — gerai nusiplauk rankas.
Kosmetikos priemonėms gaminti naudok tik švarius indus.

Parengė **A.T.**

TAURAS MORTGAGE, INC
PASKOLOS NEKILNOJAMAM TURTUI
▪ Geriausios finansavimo sąlygos! ▪ Aukščiausio lygio aptarnavimas!
Giedrius Memėnas
NEKILNOJAMO TURTO PASKOLŲ BROKERIS
(708) 899-2244
1011 State Street, Suite 100
Lemont, IL 60439
TEL.: (630) 257-6676
FAX.: (630) 257-6856
-Nerodote pajamų, nemokate mokesčių?
-Neturite pinigų pradiniam įnašui?
-Silpna kredito istorija?
MUMS NIEKO NĖRA NEĮMANOMO!
Skambinkite jau dabar!
TAURAS MORTGAGE, INC.
Illinois Residential Mortgage Licensee

PRO AUTO inc.
MIDWAY 4823 WEST 63rd STREET
Padangos „Tune Ups"
Variklių pakeitimas Stabdžiai
Transmisijos ir sankabos
Elektros ir virinimo darbai
Brakes | Tune Ups | Tires
Engine Replacement
Transmission | Clutch
Dash Comumn Repair
Electrical Work | Wlding
773-582-4197
Savininkas
MIKE APKE (APKAUSKAS)

Dralyuk real estate
4851 W. Oakton,
Skokie, IL 60077
Vytautas Sruoga
SALES ASSOCIATE
Nekilnojamo turto pirkimas, pardavimas
Nemokama konsultacija
Pagalba finansuojant
Mob. 773 983 4544
Ofisas 847 673 9500
Faksas 847 673 9501

Jūratė Zubinas
konsultantė, realtor
„Aš surasiu Jūsų svajonių namą!"
Burr Ridge, Clarendon Hills, Darien, Hinsdale, La Grange, Oak Brook, Westmont, Western Springs, Woodridge, Willowbrook.
Darba vakariniuose priemiesčiuose.
8 E. Hinsdale Ave.
Hinsdale, IL 60521
COLDWELL BANKER
(630) 915-2900
www.ColdwellBankeronline.com/JurateZubinas

Pats laikas
užsiprenumeruoti
Bičiulystę!

Pigiau grybų!
pusei metų - $20, metams - $40

Užsiprenumeruodami mūsų laikraštį — palaikote lietuvišką spaudą!

1. Rašykite čekį: „Draugas"
2. Pažymėkite „*Bičiulystė*"
3. Siųskite adresu:
4545 W 63Rd Street.
Chicago, IL, 60629
4. Skaitykite ir džiaukitės mūsų įdomiu laikraščiu!

KVIEČIAME DALYVAUTI

III JAV LIETUVIŲ JAUNŲJŲ ATLIKĖJŲ FESTIVALIS ĮVYKS RUDENĮ — LAPKRIČIO 14 d. ČIKAGOJE, JAUNIMO CENTRE

Festivalį rengia:
JAV LB KULTŪROS TARYBA ir MENO MOKYKLĖLĖ.

Kviečiame dalyvauti lietuvišką jaunimėlį nuo 3,5 m. iki 30 m. amžiaus. Smulkesnė informacija bus spausdinama „BIČIULYSTĖJE" ir kt. liet. laikraščiuose.

Festivalyje žada dalyvauti jaunieji smuikininkai iš Lietuvos ir Kanados. Kviečiame prekybininkus, verslininkus, pavienius aukotojus tapti šio festivalio rėmėjais, mecenatais. Paremdami festivalį, Jūs paremiate lietuvybės ateitį išeivijoje. Aukos bus nurašomos nuo mokesčių. Čekius rašyti: American-Lithuanian Community. Siųsti: P.O.BOX 4102, Wheaton, IL, 60189.

Venta
Lietuviškos ir europietiškos
MAISTO PREKĖS
Gardūs karšti ir šalti patiekalai.
Ypatingi maisto paketai išsinešimui į gamtą.
Priimami užsakymai įvairioms progoms.
Lemonto mieste
MAIN ST. 313 CANAL ST.
LEMONT RD
Darbo laikas:
I-V VI- 10v.r.-5v.p.p.
10v.r.-7v.v. VII-10v.r.-3v.p.p.
630 257 6020

Čia galėjo būti Jūsų reklama, skelbimas
773-585-9500

Gardžiausias alus iš Lietuvos.
Visur ieškokite tik Kalnapilio!
VIRŠ VISŲ KALNŲ KALNAPILIO
STANLEY STAWSKI DISTRIBUTING CO., INC.
Importers & Distributors of Fine Liquors and Imported Beers
(773) 278-4848

PARDUODAMA. Alytaus mieste parduodamos 70 kvadratinių metrų patalpos, tinkančios komercijai, pačiame miesto centre, Vilniaus gatveje. **Skambinti tel.:708-955-8568.**

rašykite mum biciulyste@draugas.org

ČLKL čempionato naujienos

Atkelta iš 3 psl.

ir grynumą, beieškant, ne visada pateisinamo, novatoriškumo, kai tarp žemaičių ir aukštaičių, suvalkiečių ir dzūkų — atsirado ir juodiečių (nežinia iš kurios Lietuvos parapijos). Ar jau pritrūkome savų žaidėjų? Ar tamsiaodžių meistriškumas vertas dėmesio ir taip smarkiai gelbsti mūsų komandas? Ar mūsų tautos geriausieji — Žydrūnas Ilgauskas, Darius Songaila, Šarūnas Jasikevičius, Arvydas Sabonis ir daugelis kitų profesionalų, žaidžiančių įvairiose geriausiose pasaulio komandose, mažiau verti už aptukusius ir vos pajudančius naujuosius žaidėjus? Vargu, ar tokiu būdu pakelsime lietuviškos krepšinio mokyklos autoritetą Amerikoje.

Geriausiu ir taikliausiu šių rungtynių ir dienos žaidėju tapo Evaldas Jaciunskas, įmetęs net 29 taškus. Jis išaugo Lietuvos visų laikų geriausio krepšininko Arvydo Sabonio krepšinio mokykloje.

Radviliškiečių komandos organizatorius ir vienas geriausių žaidėjų Aurimas Virbickas, šiose varžybose įmetė net šešis tritaškius — puiki lietuviška mokykla.

Aukštaičių komanda nesunkiai laimėjo prieš Kauno „Rambyno" komandą — 63:33. Šiose rungtynėse išsiskyrė Aukštaitijos žaidėjai Raimundas Žemaitis ir Arvydas Astrauskas.

Panevėžio „Kalnapilio" komanda, gana įtemptoje kovoje, įveikė Kauno „Stumbro" žaidėjus — 53:48. Rezultatyviausias — Vytas Valaitis, įmetęs 19 taškų.

Antrajame čempionate pirmauja Aukštaitija ir Radviliškis, jau įsirašiusios po du laimėjimus.

Algirdas Vitkauskas

Kalendorius

Vardadieniai lapkričio 2 d. — 9d.

Antradienis, lapkričio **2** d.
Gerardas, Gedvilė, Valentinas (Valys), Viskantas.

Trečiadienis, lapkričio **3** d.
Hubertas, Malacijus, Norvainė, Silvija, Vydmantas.

Ketvirtadienis, lapkričio **4** d.
Eibartas, Karolis, Vaidmina, Vitalis.

Penktadienis, lapkričio **5** d.
Audangas, Gedvydė, Elžbieta (Elzė), Florijonas.

Šeštadienis, lapkričio **6** d.
Ašmantas, Laigedas, Leonardas, Melanijus, Vygaudė.

Sekmadienis, lapkričio **7** d.
Amantas, Ernestas, Gotautė, Karina, Rufas, Sirtautas, Sirtautė.

Pirmadienis, lapkričio **8** d.
Domantė, Gotfridas, Severinas, Svirbutas.

Antradienis, lapkričio **9** d.
Aurelijus, Dargintas, Estela, Skirtautė, Teodoras.

Kalendorius

DATOS

Lapkričio mėnuo

2-oji — Mirusiųjų atminimo (Vėlinių) diena.

3-oji — šv. Hubertomedžiotojų globėjo diena.

LIAUDIES IŠMINTIS

Lapkritis nuo seno vadinamas žiemos vartais.

Kiek sniego lapkritį beprisnigtų, vis vien jis visas nutirpsta.

Jei lapkričio 8-ąją atšyla — bus šilta žiema ir pavasaris. Jei šią dieną šalta ir daug sniego — pavasaris bus vėlyvas ir šaltas.

Jei šiomis dienomis pasnigs — pavasaris gali būti vėlyvas.

Jei šalia namų priskrenda daug paukščių, ypač zylių — netrukus atšals.

Po lapkričio lietingų dienų, netrukus ateina žiema.

SVEIKATA. PATARIMAI

Lapkričio pradžioje gali pablogėti sergančių hipertenzija savijauta. Patariama gerti spanguolių sulčių su medumi.

Jei lapkričio mėnesį pasirodo uodai — bus šilta žiema.

Jei labai mėgstate alų — pasistenkite gausiai valgyti šviežių vaisių ir daržovių.

PASTEBĖJIMAI

Pasak mokslininkų, razinos stiprina atmintį, todėl jų patariama valgyti dirbantiems protinį darbą.

Jei ant stalo palikote raktus — neišvengsite barnių.

Kryžiažodis 10 Lietuviai barzdočiai dūmoja

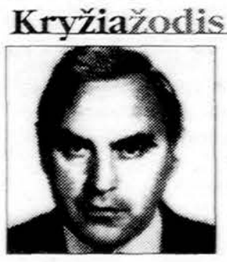

Sudarytojas **Algimantas Šaduikis** (Vilnius).

VERTIKALIAI :
1. Lietuvių liaudies žaidimas. **2**. Respublikos pedagogas, literatūrologas, parengęs lietuvių literatūros rinkinius vaikams („Užmiršti vaikai", „Apsakymai" ir kt). **3**. Tirštos masės gaminys. **4**. Dnepro kairysis intakas. **5**. Pučiamasis muzikos instrumentas — uždaras varnzdelis su vožtuvais. **6**. Senovės Egipto dievas, mirusiųjų nekropolių ir balzamuotojų globėjas. **7**. Šulinio rentinio apskrita įleidžiama dalis. **9**. Graužikas, paplitęs Pietų ir Centrinės Amerikos tropinėse srityse. **11**. Eksporto ir importo sumos skirtumas. **14**. Užtemdoma kintamoji žvaigždė Persėjo žvaigždyne (kitaip — „Šėtono žvaigždė"). **15**. Neorganinis švino ar geležies oksidų pigmentas. **16**. Ežeras Alytaus rajone, į šiaurės vakarus nuo Daugų. **17**. Lašišinių šeimos žuvis tamsiai žalia nugara ir sidabriškais šonais. **18**. Miestelis Baltarusijoje, iki 1795 metų priklausęs LDK. **19**. Smulkaus diagonalinio pynimo medvilninis arba šilkinis audinys. **20**. JAV rašytoja (augusi misionieriaus šeimoje Kinijoje),1938 metų Nobelio premijos laureatė. **21**. Ilgauodegė, ryškių spalvų papūga. **25**. Šeimos apeigų rečitatyvinis graudus kūrinys. **27**. Prieskoninis, vaistinis augalas, raminantis nervų sistemą ir turintis ryšį su Merkurijaus planeta. **29**. Vakarų pusrutulyje paplitęs driežas (savo išvaizda panašus į agamą). **31**. Dangaus šiaurinio pusrutulio žvaigždynas, Lietuvoje geriausiai matomas vasarą. **32**. Diatoninės gamos šeštasis laipsnis. **33**. Didžiosios Britanijos grafystė Temzės baseine. **34**. Viena iš trijų romėnų grožio ir grakštumo dievių (gracijų). **35**. Kai kuriuose rytų kraštuose — visuomeninė grupė, kurią jungia tam tikras darbas ir bendra kilmė. **36**. Vulkanas Japonijoje, Honsiu saloje.

HORIZONTALIAI:
1. Žvaigždynas, esantis netoli dangaus šiaurinio ašigalio. **3**. Vienintelė radijo stotis, transliuojanti tik lietuvišką muziką. **5**. Siužeto pagrindas — vaizduojamųjų įvykių seka. **7**. Meno kūrinių skirstymo pagal sandaros ypatybes skirstymo vienetas. **8**. Minijos kairysis intakas. **10**. Lovelis arpo šone grūdgaliams. **12**. Žemė apie namus su visais trobesiais. **13**. Mongolijos valstietis, gyvulių augintojas.**14**. Ežeras Marijampolės rajone, to paties pavadinimo pelkėje.**16**. N. Gogolio apysaka.**18**. Sala Egėjo jūroje, netoli mažosios Azijos pusiasalio. **20**. Moteriška šerpė iš kailio arba plunksnų (pvz., stručio). **22**. Skandinavijos šalių piniginis vienetas. **23**. Garso rašmuo. **24**. Sąsmauka Tailando pietuose. **26**. Estų krepšininkas, Seulo žaidynių olimpinis čempionas. **28**. Alytaus alkoholinių gėrimų įmonė. **30**. Labai smarkus ir karštas vėjas Šiaurės Afrikoje. **31**. Sotusis angliavandenis, bespalvės degios dujos. **33**. Garsusis JAV lietuvių dailininkas, skulptorius. **35**. Stepinis zebras. **37**. Kraujo užkrėtimas, sukeliamas pūlinių mikrobų. **38**. Miestas Azerbaidžane, Irano pasienyje. **39**. Šiltųjų jūrų priekrančių dugno moliuskas. **40**. Gervinis paukštis, paplitęs Centrinėje ir Pietų Amerikoje (gyvena miškų pelkėse, rečiau sausose vietovėse). **41**. Nedidelis susirinkimas.

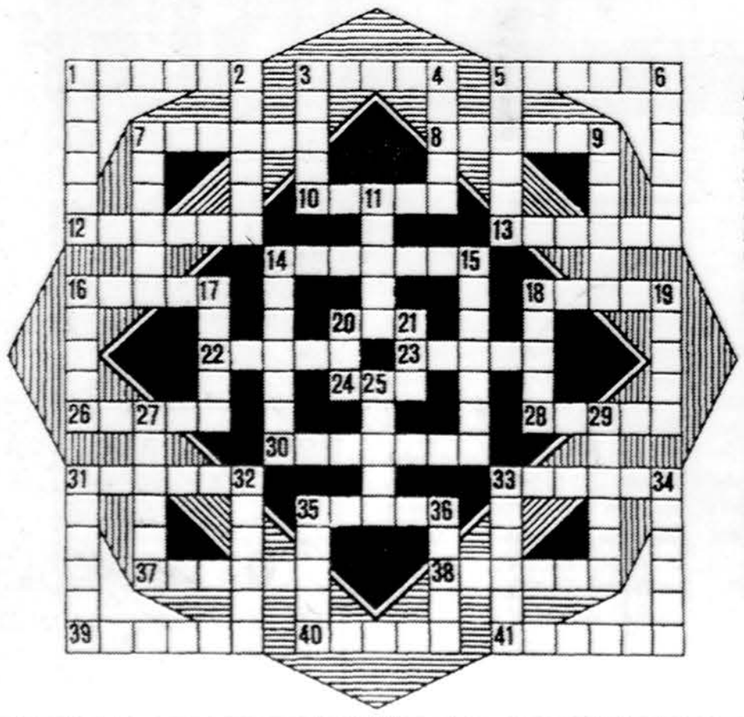

ATSAKYMAI (9):
„O, Jūrate nemarioji".

1. Plaustas.	23. Ožiažolė.
2. Balastas.	24. Upėtakis.
3. Bražuolė.	25. Chininas.
4. Gulbinas.	26. Kopgalis.
5. Skirvytė.	27. Žeimenys.
6. Skaistis.	28. Auseklis.
7. Sandalai.	29. Inketras.
8. Užnemunė.	30. Apylinkė.
9. Ignalina.	31. Švirplys.
10. Gelovinė.	32. Rokiškis.
11. Vilkžuvis.	33. Eglišakė.
12. Strimėlė.	34. Kartuolė.
13. Apyežerė.	35. Takažolė.
14. Meironys.	36. Igliauka.
15. Laineris.	37. Putokšlė.
16. Varnakis.	38. Šlavanta.
17. Žagarinė.	39. Šakarvai.
18. Melnragė.	40. Užtvanka.
19. Epizodas.	41. Atasrovė.
20. Ančiuvis.	42. Klangiai.
21. Reakcija.	43. Atavaras.
22. Rubikiai.	44. Rambynas.

Žaliosios Kortelės Loterija

Primename, kad paskelbta JAV „Žaliosios" kortelės loterija, prasideda lapkričio 5d. ir tęsis iki 2005m. sausio 7d. Visos anketos turi būti užpildytos ir pasiųstos internetu, adresu: www.dvlottery.state.gov.

Daugiau informacijos lietuvių kalba rasite LR ambasados JAV interneto svetainėje: www.usembassy.lt

JŪSŲ NUOMONĖ

„BIČIULYSTĖS" ANKETA

Gerbiamieji mūsų skaitytojai!

Š.m. rugsėjo mėn. „**AKIRAČIAI**" (Nr. 8) išspausdino redaktoriaus prof. Zenono Rekašiaus str.„Truputį kitokios bendruomenės ilgesys", kuriame, be kita ko, jis rašo: „...spaudos padėtis jau yra beveik katastrofiška — jei nebūtų Lietuvoje gyvenančių autorių straipsnių ar tiesiog persispausdinimų iš Lietuvos laikraščių, tai JAV beturėtume tik vieną laikraštį — trečiabangių leidžiamą *Amerikos lietuvį.*"

Vienintelio išeivijos dienraščio „Draugas" priedas „Bičiulystė", gyvuojantis jau beveik ketveri metai, kviečia pareikšti savo nuomonę:

a. „Bičiulystė" reikalingas priedas.....
b. „Bičiulystė" nereikalingas priedas.....
c. Man patinka skaityti „Bičiulystę".....
e. Baikite žaidimus — „Bičiulystę" meskite lauk.....

Jei Jums rūpi „Bičiulystės" išlikimas — iškirpkite, užpildykite ir siųskite šias anketas adresu:

P.O.BOX 4102
Wheaton, IL, 60189
Jei norite komentuoti plačiau — rašykite ant atskiro lapo.
Visiems iš anksto dėkojame. „Bičiulystės" redakcija